

Το 1785 ο Άγγλος φιλόσοφος και κοινωνιολόγος Τζέρεμι Μπένθαμ σχεδίασε το Πανοπτικό. Πρόκειται για ένα κτίριο – φυλακή κυλινδρικό, στην περιφέρεια του οποίου βρίσκονται τα κελιά των κρατουμένων και στη μέση ο πύργος των φυλάκων – επιτηρητών. Τα κελιά έχουν δύο ανοίγματα, ένα προς τον πύργο και ένα προς τα έξω, επιτρέποντας την πλήρη επιτήρηση των κρατουμένων. Ο κρατούμενος είναι πάντα ορατός, αλλά δεν γνωρίζει πότε επιτηρείται. Έτσι προσαρμόζει τη συμπεριφορά του επιβάλλοντας ο ίδιος στον εαυτό του την προσδοκώμενη από τους δεσμώτες του υποταγή του στους κανόνες.

250 χρόνια αργότερα η Alphabet, μητρική εταιρεία της Google στρέφεται στην αναζήτηση προγράμματος που θα «συλλαμβάνει, σχεδιάζει, δοκιμάζει και κατασκευάζει αστικές καινοτομίες για να βοηθήσει τις πόλεις να ανταποκριθούν στις μεγαλύτερες προκλήσεις τους». Το 2017 δημοσιοποιεί τα σχέδιά της να οικοδομήσει την πρώτη διασυνδεμένη «πόλη», μια γειτονιά με την επωνυμία Quayside στην προκυμαία του Τορόντο.

Η πόλη αποτελείται από μια σειρά πύργους με 3.000 διαμερίσματα, σπονδυλωτά δομημένους για να προσαρμόζονται ανάλογα με τις εκάστοτε ανάγκες. Η πόλη θα τροφοδοτείται από ηλιακή ενέργεια και γεωθερμία, ενώ με τη σύνδεση στο διαδίκτυο θα χρησιμοποιεί την τελευταία λέξη της τεχνολογίας σε όλους τους τομείς της κατά τρόπο «έξυπνο» π.χ. με το “Internet of Things” με τη συλλογή και επεξεργασία πληθώρας δεδομένων θα προσφέρει σημαντικές διευκολύνσεις και υπηρεσίες στους κατοίκους χρήστες, όσο και στις επιχειρήσεις της «έξυπνης πόλης».

Κάτω από την πόλη, μια σειρά τούνελ θα διευκολύνουν μετακινήσεις delivery, αυτόματη συλλογή και διαλογή απορριμμάτων. Υπεργείως έξυπνη και ευέλικτη συγκοινωνία θα σταματάει όπου καλεί ο επιβάτης, εξυπηρετώντας ιδιαίτερα τα άτομα με δυσκολία μετακίνησης. Κάθε οδηγός θα έχει πρόσβαση στην «έξυπνη στάθμευση» και θα ενημερώνεται για ελεύθερες θέσεις.

Τη σκυτάλη παίρνει η Βαρκελώνη. Η πόλη κατακλύζεται από χιλιάδες αισθητήρες, κάμερες για τη διαχείριση της κυκλοφορίας, την παρακολούθηση της ποιότητας του αέρα, τα επίπεδα του θορύβου, την υγρασία για την προσαρμογή του αρδευτικού συστήματος στα πάρκα της.

Κάμερες, σαρωτές σώματος, κάμερες θερμικής ακτινοβολίας, βιομετρικά συστήματα αναγνώρισης, δορυφόροι, όλα στην διάθεση του πολίτη που εφοδιασμένος μόνο με μια κάρτα θα έχει πρόσβαση σε αυτό το όνειρο...

Όμως το όνειρο πριν ακόμα καλά καλά αρχίσει εξελίσσεται σε εφιάλτη. **Κάθε ψηφιακή δραστηριότητα μετασχηματίζεται σε πράξη αγοράς, καταγράφεται, καταχωρείται, αναλύεται για να αξιοποιηθεί.**

Οι κυρίαρχες εταιρείες ψηφιακών πλατφορμών Facebook, Google, και της Amazon στοχεύουν στην εξαγωγή και την ανάλυση δεδομένων, όλο και διερευνώμενων πτυχών της ζωής, για την παραγωγή τεράστιων κερδών.

Η Yahoo για παράδειγμα ετοιμάζει την παραγωγή «έξυπνων πινακίδων» που θα τοποθετηθούν σε αυτοκινητόδρομους, αεροδρόμια, ξενοδοχεία και σε άλλους δημόσιους και ιδιωτικούς χώρους. Αξιοποιώντας μια σειρά τεχνολογιών παρακολούθησης και ανάλυσης των δεδομένων τους, θα εντοπίζουν τα συγκεκριμένα άτομα που βρίσκονται στον χώρο, θα έχουν το κοινωνικό και οικονομικό τους προφίλ και θα προβάλλουν εξατομικευμένες διαφημίσεις.

Η απίστευτη εξέλιξη στην επεξεργαστική δύναμη των υπολογιστών, οι πολύπλοκοι αλγόριθμοι και τα άλματα στις δυνατότητες αποθήκευσης δεδομένων συνδυάζονται για να μετατραπεί όλη η κοινωνική δραστηριότητα σε πεδίο ψηφιακής εργασίας και μηχανή συσσώρευσης.

Το μέλλον που «όλη κοινωνία θα γίνει ένα εργοστάσιο» έχει φθάσει. Ο καπιταλισμός μεταλλάσσεται μέσω της ευρείας ψηφιακής επιτήρησης, της εμπορευματοποίησης δεδομένων και τις συμπεριφοριστικές αλλαγές που επιβάλλει. Τα προσωπικά δεδομένα γίνονται η κινητήρια δύναμη αυτής της διαδικασίας παραγωγής κεφαλαίου, μια σύγχρονη μορφή συσσώρευσης.

Οι μεγάλες επιχειρήσεις και το κράτος έχουν καταστήσει τις τεχνολογίες πληροφοριών και επικοινωνιών σε μερικά από τα πιο ισχυρά εργαλεία κοινωνικού ελέγχου. Η ιδιωτικότητα, τα όρια μεταξύ ιδιωτικού και δημόσιου, το προσωπικό απόρρητο, τα ατομικά δικαιώματα γίνονται πλέον έννοιες κενές περιεχομένου.

Υποστηρικτής του ονείρου η Ευρωπαϊκή Ένωση που διαθέτει πολυποίκιλη και αφειδώλυτη χρηματοδότηση για τις «έξυπνες πόλεις» με στοχευμένα προγράμματα, όπως τα Horizon 2020, COSME και ELENA.

Της ευκαιρίας δρᾶττονται τα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα στο όνομα της «καινοτομίας», της «σύνδεσης με την κοινωνία» στα πλαίσια της «κοινωνίας της γνώσης» της και της «βιώσιμης ανάπτυξης».

Το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, τον Απρίλη του 2019, διοργανώνει συνέδριο στην Αλεξανδρούπολη, με θέμα: «4η Βιομηχανική Επανάσταση και Τοπική Αυτοδιοίκηση, Έξυπνη Πόλη, Έξυπνο Μέλλον. Μία νέα πραγματικότητα για τους πολίτες»

Στα πλαίσια της «εκπαίδευσης της αειφορίας» μαθητές όλων των βαθμίδων υλοποιούν project ρομποτικής με αυτοματισμούς που θα μπορούσαν να βρουν εφαρμογή στο πλαίσιο μιας «έξυπνης» πόλης.

Το όνειρο για μια πόλη «έξυπνη» που «οι επενδύσεις σε ανθρώπινο και κοινωνικό κεφάλαιο και η σύγχρονη υποδομή επικοινωνίας συμβάλλουν στη βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη» παίρνει σάρκα και οστά.

Στην Ελλάδα 15 πόλεις φιλοδοξούν να αποσπάσουν την πρωτοπορία ως «έξυπνες» πόλεις.

Η Πάτρα και το Αγρίνιο σε επίπεδο Περιφέρειας είναι δύο από τις πόλεις που συμμετέχουν σε πρωτοβουλία της Ε.Ε. ώστε να αποκτήσουν τεχνογνωσία και να γίνουν «έξυπνες».

Τον Νοέμβριο του 2018, στα πλαίσια του 21ου Forum Ανάπτυξης – Money Show Πάτρας, το Ινστιτούτο Βιομηχανικών Συστημάτων διερευνά και αναλύει «στρατηγικές και πολιτικές προς την κατεύθυνση των έξυπνων πόλεων»

Ο νυν περιφερειάρχης Α. Κατσιφάρας γνωστός για την αφοσίωσή του στην κερδοφορία του κεφαλαίου και την στράτευση του στην καπιταλιστική ανασυγκρότηση και ανάπτυξη είναι σαφής: «η βιομηχανία των έξυπνων πόλεων εμπλέκει σταδιακά το σύνολο των βιομηχανιών και σύντομα πρόκειται να συνιστά τη μεγαλύτερη βιομηχανία διεθνώς (ακόμη και μεγαλύτερη του πετρελαίου), που εκτιμάται να προσεγγίσει το \$1 τρις το 2025».

Στο φόρουμ επισημαίνεται ότι για να γίνουν πραγματικότητα οι έξυπνες πόλεις και να αναπτυχθούν, χρειάζεται οι τοπικές αρχές να συνεργαστούν περισσότερο από ποτέ με τον ιδιωτικό τομέα.

Έτσι η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας ως ένας από τους εταίρους, αναλαμβάνει την υλοποίηση πιλοτικής δράσης στον κτιριακό τομέα. Η δράση αφορά την εγκατάσταση έξυπνων μετρητών κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας:

- Σε 11 κτίρια που στεγάζουν υπηρεσίες της ΠΔΕ στις τρεις Περιφερειακές Ενότητες: Αχαΐα, Ηλεία και Αιτωλοακαρνανία.

- Στα τρία Πειραματικά Σχολεία του Πανεπιστημίου Πατρών (Δημοτικό, Γυμνάσιο, Λύκειο).

Μεταξύ άλλων, σχεδιάζεται η τοποθέτηση «έξυπνων» πινακίδων στην Πάτρα που θα ενημερώνουν για τις ελεύθερες θέσεις στάθμευσης.

Το να αποτελεί όραμα του κ. Κατσιφάρα και του επιχειρηματικού κόσμου της περιοχής δεν είναι ούτε περίεργο ούτε ανακόλουθο. Το να αποτελεί όμως «όραμα και στρατηγική επιλογή» της δημοτικής αρχής Πελετίδη αποτελεί οδυνηρή για τον κόσμο της Πάτρας επιβεβαίωση του ότι η διαχείριση οδηγεί στην ενσωμάτωση.

Ήδη ο Δήμος προχώρησε στην πρώτη συνεργασία με την Cosmote που υλοποιεί την πρώτη εφαρμογή της τεχνολογίας Narrow-Band Internet of Things στην Ελλάδα σε επιλεγμένα σημεία στο κέντρο της Πάτρας.

Πώς να γίνει κατανοητό το όραμα του «κόκκινου δήμου» όπως έχει διατυπωθεί από τον συντονιστή της «πρωτοβουλίας» κ. Γανό:

“Ας γίνουμε μία πόλη έξυπνη, με βιώσιμες γειτονιές, οικολογικά αποδοτική, ενεργειακά αυτάρκης, με μηδενικές εκπομπές και πλήρως διασυνδεδεμένη, εξασφαλίζοντας την ενεργή συμμετοχή πολιτών και φορέων. Με την χρήση καινοτόμων πρωτοβουλιών, ας αξιοποιήσουμε τις νέες τεχνολογίες επιτυγχάνοντας την χρήση τους από τους πολίτες με στόχο την βελτίωση της καθημερινής τους ζωής.”

Πώς να εξηγηθεί ο οδικός χάρτης και το περιεχόμενό του;

- «1. Όραμα «Πάτρα, έξυπνη πόλη»
2. Αποτύπωση της υφιστάμενης κατάστασης
3. Προτεινόμενες Δράσεις σε τομείς δραστηριότητας της “έξυπνης πόλης”
4. Ορόσημα όπου θα μετρηθεί η πρόοδός μας
5. Δείκτες για την μέτρηση της προόδου μας»

Ποια αλήθεια είναι τα «ορόσημα» και οι «δείκτες» ποιος τους θέτει και πως τα βρίσκει ο «κόκκινος δήμος» με την Περιφέρεια της «καπιταλιστικής ανάπτυξης»;

Ποιοι είναι οι φορείς που απευθύνεται η δημοτική αρχή για να στελεχώσουν τις 9 ομάδες εργασίας στους αντίστοιχους τομείς δραστηριότητας;

1. Φυσικό και Δομημένο Περιβάλλον, Δημόσια Ασφάλεια και Πολιτική Προστασία
2. Εξοικονόμηση και Διαχείριση Ενέργειας
3. ΤΠΕ & Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση
4. Κινητικότητα & Μεταφορές
5. Διαχείριση Νερού & Αποβλήτων
6. Υγεία & Πρόνοια
7. Παιδεία & Αθλητισμός
8. Επιχειρηματικότητα

9. Τουρισμός/ Πολιτισμός

Πώς θα δικαιολογούνται οι συμπράξεις με τις ιδιωτικές επιχειρήσεις που επιβάλλονται για την υλοποίηση του «οράματος» και για τη δημοτική αρχή ήταν μέχρι τώρα αδιαπραγμάτευτες;

Πώς εξηγείται η σύμπτωση στο όραμα της σημερινής δημοτικής αρχής, με τον κ. Αλεξόπουλο και τον κ. Παπαδημάτο;

Σε μια κοινωνία που η επιτήρηση, ο έλεγχος και η επιβολή συμπεριφορών έχει διεισδύσει παντού, χρειαζόμαστε επείγοντως μια δυνατή απάντηση αντίστασης και ρήξης.

Η απάντηση στο σύγχρονο εκβαρβαρισμό δεν μπορεί να είναι άλλη παρά ισχυρό εργατικό κίνημα που θα επιβάλει το δικό του έλεγχο στα μοντέλα ιδιοκτησίας και διαχείρισης των δεδομένων μας χωρίς αυταπάτες για ρυθμιστικούς, ελεγκτικούς κρατικούς θεσμούς.

Θα επιβάλλει τον επανασχεδιασμό των μηχανισμών μέσω των οποίων η επιτήρηση παράγει κέρδος. Την αλλαγή-ανατροπή του πλαισίου που καθορίζει τη συλλογή, αποθήκευση και χρησιμοποίηση δεδομένων, την αμφισβήτηση της συγκεντρωμένης φύσης των σύγχρονων μέσων παραγωγής στις κυρίαρχες ψηφιακές πλατφόρμες, επανεισάγοντας τη συλλογική διεκδίκηση στην αξία που δημιουργούμε, δηλαδή την ανατροπή του καπιταλισμού που μετατρέπει τις προσωπικές στιγμές, τις συνήθειές μας, τα συναισθήματά μας, τις μετακινήσεις μας την ύπαρξή μας σε αντικείμενο κερδοφορίας.

** εκπαιδευτικός, μέλος της δημοτικής κίνησης ΑΝΤΙΚΑΠΙΤΑΛΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΤΡΟΠΗ στην ΠΑΤΡΑ – ΑΝΤΑΡΣΙΑ ΣΕ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ-ΕΕ-ΚΕΦΑΛΑΙΟ και υποψήφιος περιφερειακός σύμβουλος με την ΑΡΙΣΤΕΡΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ στην Δυτική Ελλάδα*